

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації ВОЛОГІНА ЮРІЯ ЮРІЙОВИЧА на тему
«Філософський аналіз деструктивної поведінки особистості в умовах
інформаційно-цифрового простору»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 Гуманітарні науки
за спеціальністю 033 Філософія**

1. Актуальність теми дисертації

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена глибокими трансформаціями людського буття в умовах становлення цифрового суспільства, коли інформаційно-комунікаційні технології стають не лише інструментом діяльності, а й середовищем формування світогляду, цінностей, моделей поведінки та способів самореалізації особистості. Сучасний інформаційно-цифровий простір суттєво розширює можливості комунікації та доступу до знань, проте одночасно породжує нові форми соціальної дезінтеграції, відчуження, маніпулятивного впливу, залежності від цифрових практик, трансформації ідентичності.

Особливої значущості набуває проблема осмислення деструктивної поведінки особистості, яка в цифровому середовищі набуває нових механізмів поширення, латентних форм та масштабів впливу. Віртуалізація соціальних відносин, зростання ролі алгоритмічно керованих інформаційних потоків, поширення практик цифрової самопрезентації та мережевої взаємодії актуалізують питання меж людської свободи, відповідальності, автентичності та збереження людського в людині.

Важливість дослідження посилюється тим, що сучасна наука накопичила значний емпіричний матеріал щодо окремих проявів деструктивності в цифровому середовищі, проте відсутня цілісна філософська концептуалізація цього феномена, яка б дозволила розкрити його антропологічні, соціокультурні та аксіологічні підстави. У зв'язку з цим

дисертаційна робота спрямована на подолання наявного теоретичного розриву між емпіричними дослідженнями цифрової поведінки та її філософським осмисленням, що визначає її наукову й суспільну актуальність.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дисертаційне дослідження є складовою частиною комплексних науково-дослідницьких робіт кафедри філософії, соціології та політології імені професора Валерія Скотного «Багатоманітність філософських дискурсів сучасності» (2020–2025 р. р.) та «Людина в багатоманітності культурно-історичних практик» (2026–2030 р. р.), що входять до тематичного плану науково-дослідної роботи Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

3. Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення та висновки дисертації є обґрунтованими і достовірними, достатньо аргументованими, логічними й переконливими. Об'єктивність положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, забезпечується теоретико-методологічною основою дослідження, що спирається на принципи загального зв'язку й взаємодії, об'єктивності, системності, розвитку, історизму та єдності логічного й історичного. Також дослідження вдало поєднує інструментарій філософської антропології, феноменології, екзистенціалізму та психоаналізу. Переконливість отриманих результатів підтверджується концептуальною цілісністю роботи, узгодженістю висновків із сучасними науковими уявленнями про вплив цифровізації на особистість, апробацією на наукових конференціях та належним висвітленням у фахових публікаціях автора.

4. Наукова новизна результатів дослідження

Уперше:

- деструктивність в інформаційно-цифровому просторі концептуалізовано як онтологічну та антропологічну суперечність людського існування, джерелом якої є свобода;
- обґрунтовано необхідність розгляду руйнівної поведінки не лише як соціального, психологічного та екзистенціального явища, а й як духовного виміру людського буття;
- показано, що поширення деструктивних практик в інформаційно-цифровому просторі зумовлене не лише маніпулятивним характером цифрових технологій, а й духовною кризою соціальної системи;
- обґрунтовано статус інформаційно-цифрового простору як специфічної онтологічної реальності, що трансформує структуру людської суб'єктивності та породжує новий тип «оголеного» буття (*homo digitalis*), вразливого до деструктивних впливів;
- визначено, що ефективна профілактика деструктивної поведінки можлива лише через відновлення духовних основ буття в інститутах освіти та сім'ї і формування «внутрішньої цензури» як морального регулятора особистості.

Набуло подальшого розвитку:

- міждисциплінарний підхід до аналізу проблем, пов'язаних із ситуацією людини в умовах динамічного впровадження новітніх технологій;
- філософське розуміння деструктивної поведінки особистості як прояву онтологічної кризи суб'єктності в умовах інформаційно-цифрової реальності;
- аналіз деструктивної поведінки особистості в інформаційно-цифровому просторі через актуалізацію таких екзистенціалів людини, як відкритість і вразливість;

- інтерпретація теорії соціальної деструкції представників Франкфуртської школи та вчення Е. Фромма про функції людської деструктивності в контексті інформаційно-цифрової реальності;
- осмислення маніпулятивності інформаційно-цифрових технологій як чинника формування деструктивних моделей поведінки через нав'язування смислів, емоційних реакцій та соціальних ролей;
- філософський аналіз онтогенезу порушень поведінки як передумови сприйняття деструктивності цифрових технологій;
- актуалізація інтернет-моралі як внутрішнього ціннісного регулятора, що опосередковує зв'язок між інтернет-залежністю та кібербулінгом серед підлітків.

Уточнено:

- зміст і взаємозв'язок понять «агресія», «віктимізація», «девіантна поведінка», «інформаційно-цифрові технології», «деструктивність», «деструктивне спілкування», «деструктивні практики»;
- витоки, сутність і межі біологічного, соціокультурного та екзистенціально-гуманістичного підходів до вивчення людської деструктивності;
- можливості та обмеження українських і міжнародних правових практик у сфері інформаційної безпеки та протидії деструктивності цифрових технологій.

5. Практичне значення результатів дослідження

Практичне значення результатів дослідження полягає в можливості їх використання в освітньо-виховній діяльності, а також у розробці профілактичних і просвітницьких програм, спрямованих на зниження проявів деструктивної поведінки в інформаційно-цифровому просторі. Висновки дисертації можуть бути застосовані у роботі педагогів, психологів і соціальних працівників для аналізу та попередження таких соціально значущих явищ, як кібербулінг, цифрова залежність і деформація

саморепрезентації особистості, а також у формуванні гуманістично орієнтованої цифрової культури та відповідального ставлення до себе та інших.

6. Повнота опублікування результатів дисертації

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Ткаченко О., Вологін Ю. Богданович І. Людина в просторі новітніх технологій: діалектика суб'єкта та об'єкта. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія»*. 2023. № 47. С. 157–177. DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.47.10>
2. Вологін Ю., Ткаченко О. Методологічний потенціал концептуальних моделей кібербулінгу в дослідженні деструктивної поведінки підлітків. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія»*. 2025. 51. С. 87–103. DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.51.5>
3. Вологін Ю. Ю. Концептуальні визначення кібербулінгу: сучасні дослідження та публікації. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2026. № 58. Том 1. С. 57–61. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v058.1.2026.10>
4. Вологін Ю. Цифровий нарцисизм як деструктивна стратегія самореалізації: соціально-філософський аналіз. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія»*. 2026. № 52. С. 11–24. DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.52.1>

Опубліковані праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Вологін Ю. До проблеми існування людини: перечитуючи одкровення св. Іоанна Богослова. *Філософ-і-Я: наукові розвідки студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* : наук. журнал / гол. ред. А.В. Найчук. Кам'янець-Подільський

: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. Вип. 10. С. 11-13.

2. Вологін Ю. Ю. До питання про методологічні основи філософського аналізу деструктивної поведінки підлітків в інформаційно-цифровому просторі. / Modern movement of science: proceedings of the 17th international scientific and practical internet conference, October 16-17, 2025. for Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine. *WayScience*. 2025. С. 73–75.

7. Апробація матеріалів дисертації

Результати дисертаційної роботи пройшли всебічну апробацію шляхом представлення основних положень та висновків на таких наукових всеукраїнських та міжнародних конференціях: XXXII Міжнародні людинознавчі читання «Людина. Гуманізм. Совість» (м. Дрогобич, жовтень, 2022 р.); V Międzynarodowa konferencja naukowa «Społeczno-prawne aspekty opieki i wychowania w XXI wieku. wyzwania, zagrożenia, nadzieje» (Польща, листопад, 2022 р.); Міжнародна конференція «Сучасна освіта: соціологічний, філософський, педагогічний дискурс» пам'яті професорки, докторки соціологічних наук Світлани Щудло (Дрогобич, жовтень, 2023 р.); Міжнародна наукова конференція «Гуманізм. Людина. Честь» (Дрогобич, листопад, 2023 р.); Всеукраїнська (з міжнародною участю) наукова конференція «Філософія Імануїла Канта і сучасність» (до 300-річчя з дня народження філософа). (м. Дрогобич, 20-21 квітня 2024 р.); XXXIV Всеукраїнські (з міжнародною участю) людинознавчі філософські читання «Гуманізм. Людина. Інший». (м. Дрогобич, 12-13 жовтня 2024р.); XXXV Всеукраїнські (з міжнародною участю) людинознавчі філософські читання «Гуманізм. Людина. Душа». (м. Дрогобич, 18-19 жовтня 2025 р.); 17 Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Modern Movement of Science», що присвячена головній місії Міжнародного електронного науково-практичного журналу «WayScience» (16-17 жовтня 2025 р.); звітні наукові

конференції викладачів кафедри філософії, соціології та політології імені професора Валерія Скотного.

8. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Дисертація є одноосібною, самостійною, дослідницькою роботою. Основний текст, положення наукової новизни та висновки зроблені автором особисто. Виразно простежується індивідуальний науковий почерк автора, його самостійна дослідницька позиція та здатність до оригінального осмислення порушеної проблематики.

9. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Матеріали дисертаційної роботи викладено у чіткій логічній структурі з дотриманням вимог наукового стилю. Дослідження вирізняється системністю подання результатів, послідовним розкриттям змісту та обґрунтованістю сформульованих висновків. Автор демонструє належну термінологічну культуру та вміння оперувати міждисциплінарним категоріальним апаратом. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, 3-х розділів, 9-ти підрозділів, 7 пунктів, висновків до кожного розділу, загального висновку та списку використаної літератури. Загальний обсяг дисертації – 162 сторінки, з них 142 сторінки основного тексту. Список використаних джерел містить 193 найменування.

10. Відомості про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності.

Дисертаційну роботу Вологіна Ю. Ю. «Філософський аналіз деструктивної поведінки особистості в умовах інформаційно-цифрового простору» 01 червня 2026 року було перевірено на ознаки академічного плагіату за допомогою інформаційної системи виявлення збігів «Strike-Plagiarism» у відділі інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення бібліотеки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Результати перевірки: КП 1 – 8,61 %, КП 2 – 5,69 %, КІЦ – 7, 41 %. У процесі перевірки виявлено збіги з власними науковими публікаціями здобувача, загальноновживаною термінологією та

посиланнями на використану літературу. Виявлені в роботі текстові збіги не мають ознак академічного плагіату і є правомірними.

11. Відповідність дисертації вимогам

Дисертація відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 507 від 03.05.2024 р.) та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40.

12. Загальний висновок

Дисертаційне дослідження Вологіна Юрія Юрійовича «Філософський аналіз деструктивної поведінки особистості в умовах інформаційно-цифрового простору» є самостійною науковою працею, яка за своїм змістом, рівнем новизни й практичним значенням одержаних результатів відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та пп. 6 і 7 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., № 507 від 03.05.2024 р.) і може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 033 Філософія у разовій спеціалізованій вченій раді.

Голова засідання

фаховий факультет педагогіки
доцент педагогічних наук, професор
Імені Івана Франка

Підпис Скотна

ЗАСВІДЧЕНО

Учений секретар

Надія СКОТНА